

Riktlinjer för avgiftshandläggning

- inom socialnämndens verksamhetsområde i
Knivsta kommun

Innehållsförteckning

Inledning	5
Syfte.....	5
Omfattning	5
Förvaltning.....	5
Allmänt om avgifter och avgiftshandläggning.....	6
Avgiftsbeslutets grunder	6
Sekretess.....	6
Myndigheters serviceskyldighet.....	6
Fullmakt.....	7
Beslut om avgifter och jämkning.....	7
Prisbasbelopp.....	7
Debiteringsrutiner	7
Försäkringsfall.....	7
Boende i annan kommun eller i privatanläggning.....	8
Uppgiftsvägran.....	8
Retroaktiv debitering och återbetalning	8
Återkrav och fordran.....	8
Allmän årlig omprövning av avgifter.....	8
Överklagande.....	8
Överklagande av kommunens avgiftssystem	9
Överklagande av enskilt avgiftsbeslut.....	9
Tillämpning av avgifter för insatser inom socialnämndens verksamhetsområde	10
Avgiftsfria insatser	10
Avgifter som omfattas av högkostnadsskyddet och maxtaxan	10
Hemtjänst.....	10

Avlösning i hemmet	11
Ledsagning enligt SoL	11
Distribution av matlåda i ordinärt boende	11
Trygghetslarm.....	11
Hemsjukvård, hälso- och sjukvårdsinsatser.....	11
Korttidsvård eller växelvård	11
Dagverksamhet	12
Särskilt boende för äldre.....	12
Boendeavgift i kommunens särskilda boendeformer	12
Avgifter utanför högkostnadsskyddet och maxtaxan.....	13
Resor med färdtjänst	13
Kost	13
Hjälpmedel.....	14
Egenavgifter	14
Beräkning av egenavgift.....	15
Tillfällig vård i annat hem än det egna, barn upp till 18 år (enligt SoL och LSS)	16
Omvårdnad barn och unga enligt LSS	16
Vård och behandling av vuxna missbrukare	16
Hyra	17
Hyra i särskilt boende för äldre	17
Hyreskostnader parboende i särskilt boende för äldre	17
Hyra i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS.....	17
Hyreskontrakt.....	17
Övriga avgifter	17
Förlust eller skadegörelse av hyrd eller lånad utrustning	17
Transport av avliden	18
Kostnader dödsbohantering	18
Avgifter barn och unga	18
Vistelse i kontaktfamilj	19
Avgifter vuxna och familj.....	19

Familjerådgivning	19
Beräkning av avgifter	19
Höstkostnadsskydd för avgifter – Maxtaxa.....	19
Maxtaxa i ordinärt boende	20
Maxtaxa i särskilt boende.....	20
Beräkning av bostadskostnader.....	20
Förbehållsbelopp.....	21
Minimibeloppets storlek.....	21
Inkomstbegrepp.....	23
Inkomstberäkning vuxna.....	23
Inkomstberäkning barn upp till 18 år	24
Ändrade inkomstförhållanden	25
Vid uppbärande av försörjningsstöd eller ekonomiskt bistånd.....	25
Jämkningsregler.....	25
Ensamståendes flyttning till särskild boendeform	25
Jämkning genom tudelningsprincipen.....	25
Kvarboendeskydd.....	26
Omprövning vid ändrad pensionsstatus	26
Jämkning egenavgifter individ och familjeomsorg	26
Reducering av avgifter	27
Reducering avgifter hemtjänst i ordinärt boende	27
Reducering avgifter särskilt boende för äldre.....	27
Reducering av färdtjänstavgift.....	27
Färdtjänst till och från arbete.....	27
Resor till och från studier	28
Resor till och från dagverksamhet.....	28
Referenser	29

Inledning

Riksdagen reglerar genom lagstiftning vad kommunerna får ta ut för avgifter. Kommunfullmäktige beslutar om de avgifter som socialnämnden kan ta ut.

Avgifter för insatser enligt socialtjänsten och kommunal hälso- och sjukvård regleras i Socialtjänstlagen, SoL¹ och Hälso- och sjukvårdslagen, HSL² samt kompletterande föreskrifter i Socialtjänstförordningen³. Avgifter för insatser enligt Lagen om särskilt stöd till vissa funktionshindrade, LSS⁴ regleras i samma lag.

Avgifterna måste vara skäligen och får inte överstiga kommunens självkostnader. Den enskilde ska dessutom tillförsäkras tillräckliga medel för sina personliga behov. För vissa avgifter finns även ett högsta belopp för vad som får debiteras, så kallad maxtaxa.

Dessa riktlinjer gäller avgiftshandläggning inom samtliga delar av socialnämndens verksamhetsområden och ersätter tidigare antagna Avgifter och tillämpningsregler inom socialnämndens verksamhetsområde i Knivsta kommun, SN-2022/107.

Syfte

Riktlinjerna beskriver vilka typer av avgifter som socialnämnden kan debitera samt vad som gäller vid beräkning och fakturering av dessa. Riktlinjerna ska leda till en enhetlig och likvärdig hantering.

Omfattning

Riktlinjerna ska i första hand vara ett stöd för avgiftshandläggare i Vård- och omsorgskontoret, men flera funktioner inom vård- och omsorgskontorets verksamheter är betjänta att känna till och förstå innehållet i riktlinjerna.

Förvaltning

Socialnämnden beslutar om riktlinjerna för avgiftshandläggning. Socialchef ansvarar för att dokumentet är korrekt utformat och att eventuella förändringar i lag och förordning föranleder revidering av handlingen. Vård- och omsorgskontorets ledningsgrupp ansvarar för att göra den känd inom kontoret och att ansvariga funktioner utifrån sitt beslutsmandat handlägger i enlighet med riktlinjerna.

---

¹ 8 kap, SFS 2001:453

² § 26 HSL

³ 6 kap SFS 2001:937

⁴ §§ 18-20 LSS

Allmänt om avgifter och avgiftshandläggning

I detta avsnitt framgår allmänna regler för handläggning och beräkning av avgifter utifrån offentligrättsliga principer, kommunallag, förvaltningslag samt speciallagstiftningen för socialnämndens verksamhetsområden.

Avgiftsbeslutets grunder

Den så kallade likaställningsprincipen gäller för kommunen och innebär att alla medborgare behöver behandlas lika om det inte föreligger särskilda skäl för att inte göra det. De avgifter kommunen får ta ut ska vara skäliga och får inte överstiga kommunens självkostnader. Samtliga beslut om avgifter fattas enligt delegationsordning som är beslutad av socialnämnden.

Sekretess

Underlag som används vid avgiftsberäkning är att anses som sekretesshandlingar.

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående lider men.

Sekretess till skydd för enskild gäller inte i förhållande till den enskilde själv och kan i övrigt helt eller delvis efterges av den enskilde. Sekretess för uppgift till skydd för en underårige gäller även i förhållande till vårdnadshavaren och får inte efterges av denna om det kan antas att den underårige lider betydande men om uppgiften röjs för vårdnadshavaren.

Myndigheters serviceskyldighet

Socialnämnden ska informera den enskilde brukaren om kommunens gällande avgiftssystem och tillämpningsföreskrifter.

”En myndighet skall se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten skall lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen skall ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den skall ges utan onödigt dröjsmål.”⁵

Om den enskilde behöver hjälp med att fylla i de blanketter som behövs för att avgift ska kunna fastställas, är kommunen skyldig att tillhandahålla denna hjälp. Serviceskyldigheten avser hela socialnämndens verksamhetsområde. Om den

---

⁵ 6 § Förvaltningslagen

enskilde behöver hjälp att överklaga ett fattat avgiftsbeslut är kommunen skyldig att hjälpa denne med detta.

Fullmakt

Om den enskilde önskar att någon annan person som företrädare i frågor som rör avgifterna ska fullmakt utfärdas. Denna ska undertecknas av brukaren. Om någon annan person handlar på uppdrag av den enskilde vid överprövningar, jämkningar eller ansökan om tillägg till minimibeloppet ska alltid fullmakt begäras.

Juridisk företrädare är ombud för brukare även om denne inte lämnat någon fullmakt. Framtidsfullmakter hanteras enligt Lag om framtidsfullmakter⁶.

Beslut om avgifter och jämkning

Beslut om förbehållsbelopp, avgifter och jämkning av avgifter i det enskilda fallet är myndighetsutövning. Brukaren ska erhålla ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår hur avgiften beräknats och hur den enskilde kan överklaga beslutet.

Prisbasbelopp

Flertalet av de avgifter som tas ut inom Socialnämndens område beräknas utifrån det så kallade prisbasbeloppet, förkortat pbb. Avgifterna följer ändring av prisbasbeloppet och ska därför gälla från och med 1 januari varje år.

Debiteringsrutiner

Debitering av avgifter sker månadsvis i efterskott. Den samlade avgiften måste uppgå till minst 150 kr, om det inte gör det påförs den samlade avgiften på nästkommande faktura. Om den totala samlade avgiften underskrider 150 kronor under ett kalenderår avskrivs avgiften. Debitering av hyror för bostäder i särskilda boendeformer sker månadsvis i förskott.

Försäkringsfall

I de fall insatserna ska bekostas av annan än den som får bistånd, på grund av skadeståndsrättsliga skäl eller försäkring, uttas kommunens faktiska kostnader för insatsen.

---

⁶ Lag (2017:310) om framtidsfullmakter

Boende i annan kommun eller i privatanläggning

För personer som erhåller bostad och vård i boendeform i annan kommun eller i privat boendeform och där Knivsta kommun har betalningsansvar gäller samma avgiftsregler som i kommunens egna boendeformer.

Uppgiftsvägran

När den enskilde av någon anledning inte lämnar erforderliga uppgifter för avgiftsprövning påförs högsta avgift i inkomstrelaterad taxa. Kommunen har även rätt att använda sig av tillgängliga uppgifter från till exempel Försäkringskassan.

Retroaktiv debitering och återbetalning

Den enskilde är skyldig att anmäla sådana förändrade inkomst-, förmögenhets-, bostadsförhållanden och andra omständigheter som kan medföra ändring av avgift. Förändringar enligt första stycket kan innebära retroaktiv debitering av den enskilde eller återbetalning från kommunens sida från tidpunkt för de förändrade förhållandena.

Återkrav och fordran

Om den enskilde inte frivilligt har betalat den beslutade egenavgiften enligt 8 kap 1 § SoL kan kommunen med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om återkrav hos förvaltningsrätten. När beslut i Förvaltningsrätten är fattat, kan kommunen kräva tillbaka avgiften. Nämnden ska väcka talan hos förvaltningsrätten inom tre år från det att kommunens kostnad uppstod.

Kommunen kan inte få tillbaka något belopp om det innebär att den enskilde, genom att återbetala hela eller delar av skulden, inte klarar sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt. Nämnden bör därför göra en ekonomisk bedömning av den enskildes möjligheter att betala innan talan väcks hos förvaltningsrätten. Vad gäller övriga avgifter har kommunen rätt att ansöka om betalningsföreläggande, för att få betalt för fordran.

Allmän årlig omprövning av avgifter

En allmän omprövning av förbehållsbelopp, inkomster och avgifter ska ske vid varje årsskifte med tillämpning av ändrade prisbasbelopp, skattebestämmelser och inkomstuppgifter med mera.

Överklagande

Den enskilde har rätt att överklaga beslut om förbehållsbelopp, avgifter, för stöd i hemmet eller för omvårdnad, genom förvaltningsbesvär, till förvaltningsrätten.

Socialnämndens beslut om vad en förälder skall betala i ersättning till kommunen kan ej överklagas med förvaltningsbesvär.

Överklagande av kommunens avgiftssystem

Beslut om kommunens avgiftssystem för socialnämndens verksamhetsområde fattas av kommunfullmäktige. Kommunens beslut kan överklagas (inom tre veckor) av alla kommunmedlemmar och bli föremål för s.k. laglighetsprövning enligt kommunallagen⁷. Prövningen kan utmynna i att beslutet upphävs men inte att beslutet ersätts med ett annat.⁸

Överklagande av enskilt avgiftsbeslut

Socialnämndens individuella avgiftsbeslut kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol genom förvaltningsbesvär⁹. Se nu gällande delegationsordning för beslut i överklagandearenden. Det gäller beslut om avgift och avgiftsförändring samt beräkning av avgiftsunderlag, boendekostnad och förbehållsbelopp.¹⁰

I förvaltningslagen anges hur överklagandet ska handläggas¹¹. Överklagandet ska ha inkommit inom tre veckor från det att beslutet mottagits av brukaren. Beslutet kan endast överklagas av den som berörs av beslutet eller av dennes juridiska företrädare. Den som överklagar ett beslut ska så noggrant som möjligt ange hur denne önskar att beslutet ändras. Besvärsskrivelsen ska adresseras till Förvaltningsrätten men ska även lämnas till kommunen.

Om överklagandet inkommer vid en senare tidpunkt än tre veckor efter att det kommit brukaren eller den juridiska företrädaren tillhanda ska detta avvisas. En besvärshandling som inkommit i rätt tid ska utredas och omprövas.

”Om överklagandet inte avvisas ska beslutsmyndigheten skyndsamt överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till överinstansen.

Om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats, ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen.

Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet.”¹²

Kostnad för mat och hyra kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär. Hyra kan prövas av Hyresnämnden.

---

⁷ 13 kap, SFS 2017:725

⁸ Prop. 2000/01:149 sid 50 och 61

⁹ 16 kap 3 § SoL

¹⁰ Prop. 2000/01:149 sid 50-51 och 61

¹¹ 2017:900 §§ 40-49

¹² 46 § Förvaltningslagen

Tillämpning av avgifter för insatser inom socialnämndens verksamhetsområde

I följande avsnitt beskrivs tillämpningen av avgiftsreglerna inom socialnämndens verksamhetsområde. De faktiska avgifterna beslutas av kommunfullmäktige, se senaste aktuella beslut om avgifter.

Avgiftsfria insatser

Det finns ett antal insatser inom socialtjänstens verksamhetsområde som är avgiftsfria för den enskilde individen.

- Avlösning i hemmet enligt SoL upp till 8 timmar per månad
- Trygghetslarm i särskilt boende
- Boendestöd enligt SoL
- Samtliga insatser enligt LSS. Den enskilde betalar hyra, samt avgifter för kost och förbrukningsartiklar
- Jourplacering av barn och unga upp till 18 år

Avgifter som omfattas av högkostnadsskyddet, maxtaxan

Detta avsnitt innehåller en beskrivning av avgifter som omfattas av högkostnadsskydd, även omnämnt maxtaxan.

Hemtjänst

Hemtjänst är en biståndsbedömd insats och innebär i första hand insatser i det egna hemmet. Avgifter för hemtjänst differentieras för *omvårdnads-* respektive *service-*insatser.

Med omvårdnad avses de insatser som utöver service behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Detta kan avse stöd med att äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering eller för att den skilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet. Avlösning i hemmet räknas också som en omvårdnadsinsats. Även vissa åtgärder utanför hemmet ingår i begreppet hemtjänst, som till exempel inköp av varor, ledsagning i samband med läkarbesök eller medföljande vid promenader.

Med service avses praktiskt stöd med bostadens skötsel såsom städning och tvätt, inköp och tillredning av måltider. Distribution av matlådor till den enskilde i dennes bostad samt ledsagning räknas också som serviceinsatser. Övriga insatser utanför hemmet är normalt sett att härleda till annan insatsform än hemtjänst.

Hemtjänst debiteras per timme utifrån biståndsbeviljad tid, se i övrigt reduceringsregler i senare avsnitt. Debitering sker månadsvis i efterskott, upp till avgiftsutrymmet eller maxtaxan.

Avlösning i hemmet

Avlösning i hemmet räknas till omvårdnadsinsatser och kan beviljas enskilda som har en närstående som vårdar den enskilde i hemmet. Avlösning upp till 8 timmar per månad är avgiftsfri därutöver debiteras avlösning i hemmet såsom biståndsbeviljad tid i hemtjänsten.

Ledsagning enligt Sol

Insatsen ledsagning räknas till serviceinsatser och beviljas för att ge den enskilde ökad möjlighet att leva ett självständigt liv och motverka isolering. Ledsagning kan beviljas för att ta sig till och från en aktivitet, om aktiviteten är sådan att den enskilde är i behov av den för att uppnå skälig levnadsnivå.

Distribution av matlåda i ordinärt boende

Matdistribution i ordinärt boende är en biståndsbeviljad insats och innebär att matlådor distribueras hem till den enskilde. Debitering sker månadsvis i efterskott.

Trygghetslarm

Trygghetslarm är en trygghetsskapande insats som kan beviljas den som annars känner sig otrygg i hemmet. Genom trygghetslarmet kan den enskilde kalla på personal vid exempelvis fallsituation eller behov av stöd vid toalettbesök. Det är inte möjligt att avsäga sig insatsen trygghetslarm under kortare frånvaro från hemmet som planerad sjukhusvistelse eller sommaruppehåll.

Avgiften för trygghetslarm fastställs per månad och avser kostnad för installation samt insatser vid larm. Avgiften debiteras månadsvis i efterskott.

Hemsjukvård, hälso- och sjukvårdsinsatser

Avgiftsbelagd hemsjukvård innebär insatser där någon form av bedömning eller behandling utförs av sjuksköterska, sjukgymnast, fysioterapeut eller arbetsterapeut. Max tre avgiftsbelagda besök debiteras per kalendermånad och ingår i maxtaxan. Debitering sker månadsvis i efterskott.

Korttidsvård eller växelvård

Korttidsvård är en plats utanför det egna boendet, avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt och är ett komplement till stöd i hemmet.

Växelvård är en form av korttidsvård vars syfte är att stärka den enskildes egna möjligheter att bo kvar i sitt ordinära boende. Det kan även beviljas för att stötta närstående som har behov av avlastning

Korttids- eller växelvård debiteras från och med dag ett till och dagen före hemresedagen enligt en dygnsavgift för omvårdnad upp till maxtaxa eller avgiftsutrymme.

Avgiften för korttids- och växelvård fastställs per dygn. Debitering sker månadsvis i efterskott. Kostnad för kost tillkommer.

Dagverksamhet

Med dagverksamhet avses biståndsbeviljad dagvård för personer med demenssjukdom. Avgiften fastställs och debiteras månadsvis i efterskott. Resor till och från dagverksamhet samt kost bekostas av den enskilde och ingår inte i maxtaxan.

Särskilt boende för äldre

Särskilt boende för äldre innefattar stadigvarande boende och syftar till att ge personer med omfattande vård- och omsorgsbehov en hög grad av säkerhet och trygghet.

Boendeavgift i kommunens särskilda boendeformer¹³

För boende i särskilda boendeformer som ej omfattas av hyreslagens regler och där ett hyresavtal inte föreligger debiteras en boendeavgift.

Omvårdnadsavgift

I särskilt boende debiteras den enskilde omvårdnadsavgift och är lika stor som det egna avgiftsutrymmet, som mest maxtaxa. Omvårdnadsavgiften i särskilt boende debiteras månadsvis i efterskott.

Parboende

I begreppet skälig levnadsnivå ingår det för den som beviljas vård- och omsorgsboende att kunna fortsätta att bo tillsammans med sin make eller maka, sammanboende eller registrerad partner oavsett olika omsorgsbehov.¹⁴

Om den medboende eller parboende beviljas hemtjänstinsatser omfattas denne av avgiftsreglerna enligt sitt eget biståndsbeslut. Den medboende eller parboende som inte har egna biståndsbeslutade insatser omfattas inte av avgiftsreglerna och ska då själv tillse och bekosta insatser. För hyreskostnader för medboende eller parboende, se senare avsnitt om hyror.

---

¹³ Avser stödboende och skyddat boende

¹⁴ 4 kap 1c § SoL

Förbrukningsartiklar

Den enskilde bekostar själva förbrukningsartiklar i det särskilda boendet. Den enskilde får vid behov stöd av personal att införskaffa förbrukningsartiklar.

Avgifter utanför högkostnadsskyddet och maxtaxan

I följande avsnitt framgår regleringen av avgifter inom socialnämndens verksamhetsområde som är exkluderade från högkostnadsskyddet och maxtaxan.

Resor med färdtjänst

För resor med färdtjänst får tillståndsgivaren ta ut en avgift enligt grunder som bestäms enligt 11 § lag (1997:736) om färdtjänst. 10 §). Knivsta kommun är tillståndsgivare, varför grunderna för avgifterna beslutas om av kommunfullmäktige.

Medresenär

Medresenär får åka med i färdtjänsten mot samma avgift som tillståndsinnehavaren betalar i egenavgift. För ledsagare utgår ingen avgift.

Kost

Kost kan ges i form av distribution av matlåda i ordinärt boende, som ett måltidsabonnemang i särskilt boende, som måltider vid korttidsboende, växelvård eller som måltid vid dagverksamhet. För information om faktisk avgift, kontakta avtalsansvarig för kosttjänst som är relevant för respektive insats.

Matlåda ordinärt boende

Abonnemangsavgift för matlåda ingår i maxtaxan debiteras månadsvis i efterskott. Kostnad utgår även genom styckepris per matlåda, vilket inte ingår i maxtaxan.

Kostavgift i särskilt boende för äldre

Den som stadigvarande bor i särskilt boende för äldre med gemensam kosthållning betalar för ett månadsabonnemang. I abonnemanget ingår samtliga måltider i det särskilda boendet. Avgiften debiteras månadsvis i efterskott.

Kostavgift medboende och parboende

Om medboende eller parboende i särskilt boende önskar ta del av gemensam kosthållning skrivs ett särskilt avtal om detta. Denne betalar då månadsabonnemang för kost i boendet på samma sätt som den som beviljats särskilt boende.

Kostavgift korttids- och växelvård

Vid vistelse på korttids- eller växelvård tas avgift ut för kost. I avgiften ingår samtliga måltider under vistelsedygnet. Antal dagar beräknas från ankomstdag till

dag före avresedag. Om vistelsen är längre än kalendermånad betalar den enskilde enligt månadsabonnemang i särskilt boende.

Kostavgift dagverksamhet

Vid vistelse på dagverksamhet tas avgift ut för kost. Kostavgiften i dagverksamheten omfattar förmiddagskaffe, lunch samt eftermiddagskaffe och debiteras enligt en fast avgift per dag.

Kost gruppboendestad enligt LSS

Grundprincipen är att den enskilde ska betala för sin egen mat. Om verksamheten har gemensam kosthållning betalar den enskilde sin andel av kostnad för mat direkt till verksamheten.

Kost i daglig verksamhet LSS

Den enskilde ansvarar själv för sin kost i den dagliga verksamheten. Det kan handla om att ha med sig egen matlåda eller inhandla färdig mat.

Kost vid korttidsvistelse inom LSS

Den som har korttidsvistelse med stöd av LSS betalar en kostavgift per dygn. Avgiften debiteras månadsvis baserat på antal dygn enligt gällande biståndsbeslut oavsett när brukare väljer att verkställa dygnet under året. För underåriga barn utan egen pension debiteras vårdnadshavare avgift för kost.

Kost vid korttidstillsyn skolungdom över 12 år enligt LSS

Den som har korttidstillsyn med stöd av LSS¹⁵ betalar en avgift för mellanmål. Avgiften debiteras månadsvis och baseras på antal dygn enligt gällande biståndsbeslut oavsett när brukare väljer att verkställa dygnet under året.

Avgiften för mellanmål vid korttidstillsyn enligt LSS är reducerad, se nu gällande avgiftsnivåer beslutade av kommunfullmäktige.

Hjälpmedel

Det utgår en abonnemangavgift för elrullstol och elaggregat till rullstol. Bedömning av vilken typ av apparatur som renderar avgift eller inte, ansvarar förskrivande legitimerad personal för, i samråd med hjälpmedelsansvarig.

Egenavgifter

Kommunen har rätt att ta ut egenavgifter av den enskilde för en tjänst. I dessa riktlinjer avser egenavgift den avgift den enskilde, eller dennes föräldrar enligt 8 kap. 1 § SoL¹⁶ ska betala vid vård och behandling, eller vid stöd- eller

---

¹⁵ 9 § p.7 LSS

¹⁶ SFS 2001:453

omvårdnadsboende. Så snart det står klart att det kan bli aktuellt med en insats i form av en placering skall den vuxne vårdtagaren samt föräldrar till placerat barn informeras om sin ersättningsskyldighet för vården samt vilka konsekvenser det i övrigt innebär för deras ekonomi.

Avgiftshandläggare fastställer egenavgiften vid individuell prövning. En individuell prövning görs i samband med att den egenavgiften fastställs.

Beräkning av egenavgift

En bedömning av den enskildes betalningsförmåga måste göras i samband med att egenavgiften fastställs. Det finns särskilda regler om avgiftsstorleken för personer som uppbär sjukpenning eller vissa andra specifika ersättningar. Detta regleras i 106 kap 39 § SFB.

Vuxna

Den avgift för uppehälle som kommunen får ta ut vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär för missbrukande vuxna, enligt 8 kap. 1 § första stycket socialtjänstlagen, regleras i Socialtjänstförordningens 6 kap 1 §.

För vuxna vårdtagares vistelse i hem för vård eller boende samt familjehem gäller att betalningen sker via räkning från socialförvaltningen. Beräkningen grundar sig på att den enskilde och dennes familj garanteras ett förbehållsbelopp innan avgift tas ut.

Barn under 18 år

Egenavgiften bestäms efter samma grunder som bestämmandet av betalningsskyldigheten enligt 19 kap. Socialförsäkringsbalken¹⁷. Det belopp som var och en av föräldrarna ska bidra med får inte överstiga underhållsstödsbeloppet enligt 18 kap. 20 § Socialförsäkringsbalken.

Reglerna gäller även för beräkningen av egenavgiften för barn inom LSS.¹⁸ Vid bedömningen av den enskildes personliga behov enligt 19§ LSS ska dock även kostnader på grund av funktionshindret som inte täcks på annat sätt beaktas.

När ett barn har en heldygns-insats genom kommunens försorg ska en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga regelbundet göras och beslut ska fattas enligt följande:

- Beslut om föräldrarnas ersättning skall alltid fattas så snart placeringstiden överstiger en månad. Om placeringstiden överstiger en månad gäller ersättningsskyldigheten från den dag placeringen verkställdes, vilket innebär att beslut ibland blir retroaktivt. Detta gäller oavsett om det är en stadigvarande placering, en tillfällig placering under utredningstiden eller

---

¹⁷ SFS 2010:110

¹⁸ SFS 1993:387

om barnet flyttas. Det avgörande är att föräldern inte har barnet hemma på minst en månad.

- Ett beslut ska fattas för vardera föräldern. Det gäller även om föräldrarna är sammanboende eftersom de kan ha olika antal barn, vilket påverkar avgiftens storlek.
- Beslutet skall alltid innehålla ett beslutat ersättningsbelopp. Ersättningsbeloppet kan vara 0 kr. Beloppet får inte överstiga var som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet. Beslutet kan omprövas under hela placeringstiden. Föräldrarna har skyldighet att meddela ändrade förhållanden.

Tillfällig vård i annat hem än det egna, barn upp till 18 år (enligt SoL och LSS)

Föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning betala ersättning till kommunen, om ett barn får vård och behandling i ett annat hem än det egna¹⁹. Det belopp som ska betalas beräknas efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av dem enligt lagen om underhållstöd. Det belopp som var och en av föräldrarna ska bidra med får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet enligt 18 kap. 20 § socialförsäkringsbalken²⁰.

Avgift tas ut motsvarande underhållsstödsbeloppet för placering

- i familjehem
- på HVB och stödboende

Omvårdnad barn och unga enligt LSS

Föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning betala ersättning till kommunen, om ett barn/ungdom upp till 18 år, får omvårdnad i ett annat hem än det egna.²¹ Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

Avgift tas ut motsvarande underhållsstödet för barn på bostad med särskild service för barn och ungdom enligt LSS 9 § p. 8.²²

Vård och behandling av vuxna missbrukare

Kommunen får ta ut avgift för uppehälle av den som får vård och behandling på grund av missbruk i HVB eller i familjehem.²³ Med uppehälle avses kost och logi. Egenavgiften gäller alla vårdtagare, 18 år och äldre, såväl pensionärer som

---

¹⁹ 8 kap 1 § 2 st. SoL

²⁰ SFS 2010:110

²¹ § 20 LSS

²² SFS 1993:387

²³ 8 kap 1 § SoL

personer med aktivitets- eller sjukersättning eller annan inkomst och oavsett om vården sker enligt SoL eller enligt LVM²⁴.

Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag men en individuell bedömning av den enskildes betalningsförmåga görs i samband med att egenavgiften fastställs. Knivsta kommun tar ut den avgift per dag som regeringens föreskrifter medger med hänsyn till den enskildes betalningsförmåga för insatserna:

- Behandlingshem
- Familjehem
- LVM-hem

Hyra

Hyra i särskilt boende för äldre

En upplåtelse av bostad i kommunens särskilda boendeformer för äldre utgör inte ett hyresförhållande enligt hyreslagens mening. Där betalar brukaren den faktiska hyran.

Hyreskostnader medboende och parboende i särskilt boende för äldre

Om den medboende har egen lägenhet i det särskilda boendet debiteras hyra enligt eget hyreskontrakt. Parboende i samma lägenhet delar på hyran. När den som innehar beslutet om särskilt boende avlider äger den parboende inte rätt att fortsätta bo kvar på det särskilda boendet. För detta krävs ett eget beslut om insatsen särskilt boende för äldre.

Hyra i bostad med särskild service för vuxna enligt LSS

Den enskilde betalar hyran för sin bostad enligt LSS §9.9

Hyreskontrakt

Bostäder i kommunens särskilda boendeformer upplåtes med hyreskontrakt med den enskilde hyresgästen.

Övriga avgifter

Kommunen får också ta ut skäliga avgifter, som inte överstiger kommunens självkostnader, enligt grunder som kommunen bestämmer för.²⁵

---

²⁴ SFS 1988:870

²⁵ 8 kap 2 § SoL

Förlust eller skadegörelse av hyrd eller lånad utrustning

Avgift tas ut från den enskilde vid förlust eller skadegörelse av hyrda eller lånade utrustning. Avgiften baseras på kommunens självkostnad för utrustning. Om den enskilde har ansvarsförsäkring eller är minderårig och omfattas av 2 kap 4 § skadeståndslagen²⁶, ska i första hand den enskildes försäkring täcka kostnaden.

Transport av avliden

När en person avlider i en sådan boendeform eller bostad som avses i 5 kap 5 § 2 st. och 5 kap 7 § 3 st. samt 7 kap 1 § 2 p. Socialtjänstlagen²⁷ ska en läkare konstatera dödsfallet och utfärda behövliga intyg.

Kommunen ansvarar för att den avlidne transporteras till och förvaras i bårhus till dess stoftet kan överlämnas till de anhöriga för kistläggning. Kommunens ansvar upphör när detta skett.

Anhöriga, närstående eller annan som ordnar med begravningen kan välja att själva ta över ansvaret och beställa transport till bårhus. I detta fall uppstår ett avtalsförhållande och ett betalningsansvar mellan dödsboet och transportören, utan att kommunen berörs.

Kommunens ansvar upphör när kroppen på de anhörigas uppdrag lämnas ut till transportören. I dessa fall ska transportören fakturera dödsboet. De anhörigas val samt vidtagna åtgärder ska dokumenteras i patientjournalen. För information om vad den faktiska kostnaden för transport är, kontakta avtalsansvarig i kommunen för tjänsten transport av avliden.

Kostnader dödsbohantering

Socialnämnden ansvarar för att utreda och förvalta dödsbon provisoriskt till dess dödsbodelägre påträffas och kan börja den egentliga bouppteckningen.

Nämnden har rätt att ta ut ersättning av dödsboet för sina kostnader för dödsboförvaltning och åtgärder. Avgiften för provisorisk dödsboförvaltning får inte överstiga kommunens självkostnad.

Förvaltning av dödsbon är inte myndighetsutövning och därför ska mervärdesskatt betalas. Avgiften debiteras i efterskott och tas endast ut av dödsbon med tillgångar.

---

²⁶ 2 kap 4 § skadeståndslagen

²⁷ SFS 2001:453

Avgifter barn och unga

Övriga skäligen avgifter får tas ut för verksamheter för barn och unga, som inte är stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär²⁸. Avgiften får högst uppgå till kommunens självkostnad.

Vistelse i kontaktfamilj

Vid vistelse i kontaktfamilj debiteras en avgift för kost. Avgiften debiteras per vistelsedygn. Debitering sker månadsvis i efterskott.

Avgifter vuxna och familj

Kommunen får ta ut skälig ersättning för andra stöd- och hjälpinsatser enligt 8 kap 1 § SoL. Övriga skäligen avgifter får också tas ut för familjerådgivning, föräldrautbildning inför adoption och annan liknande social tjänst²⁹.

Familjerådgivning

Avgift för familjerådgivning debiteras direkt av den leverantör som tillhandahåller familjerådgivning i kommunen. Egenavgift ska inte tas ut av klient som erhåller försörjningsstöd.

Beräkning av avgifter

I följande avsnitt beskrivs grunderna för beräkning av avgifter, däribland den inkomstbegrepp, den enskildes kostnader, samt regleringen av högkostnadsskydd och förbehållsbelopp.

Högkostnadsskydd för avgifter – Maxtaxa

Vid avgiftsuttag för hemtjänst, kommunal hälso- och sjukvård och särskilt boende är kommunen skyldig att tillämpa ett högkostnadsskydd genom en så kallad maxtaxa. Maxtaxan är den högsta avgift kommunen får ta ut för hemtjänst, dagverksamhet, omvårdnad i särskilt boende, kommunal hälso- och sjukvård och trygghetslarm. Syftet med maxtaxan är att skydda den enskilde från för höga avgifter.

Maxtaxan bestäms som en andel av prisbasbeloppet. Dessutom finns ett högkostnadsskydd i form av en högsta avgift för bostad i särskilt boende som får debiteras i de fall boendekostnaden inte omfattas av hyreslagens regler.

---

²⁸ 8 kap 2 § SoL p. 2, 5 kap 1 § SoL

²⁹ 8 kap 2 § SoL

Vid avgiftsberäkning läggs makars, sammanboendes eller registrerade partners inkomst samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Avgiften beräknas för vardera parten individuellt.

När avgifterna fastställs ska kommunen försäkra sig om att brukarens make, sambo eller registrerad partner inte drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation.

Maxtaxa i ordinärt boende

Beräkning av den enskildes avgiftsutrymme i ordinärt boende sker på följande sätt:

Skattepliktig inkomst (antagande för de närmaste tolv månaderna)
+ övriga intäkter (utländska inkomster, stipendier, m.m.)
+ bostadsbidrag
+ bostadstillägg
+ särskilt bostadstillägg
- samtliga skatter
- bostadskostnad
- fastställt förbehållsbelopp (minimibelopp)

= Avgiftsutrymme (betalningsförmåga)

Maxtaxa i särskilt boende

Beräkning av den enskildes avgiftsutrymme i särskilt boende sker på följande sätt:

Skattepliktig inkomst (antagande för de närmaste tolv månaderna)
+ övriga intäkter (utländska inkomster, stipendier m.m.)
+ bostadsbidrag
+ bostadstillägg
+ särskilt bostadstillägg
- samtliga skatter
- bostadskostnad
- fastställt förbehållsbelopp (minimibelopp)

= Avgiftsutrymme (betalningsförmåga)

Beräkning av bostadskostnader

Den faktiska bostadskostnaden för olika bostadstyper beräknas med vissa undantag enligt de schablonregler som tillämpas av Försäkringskassan vid beräkning av bland annat bostadstillägg.

För sammanboende makar, sambor eller registrerade partners ska bostadskostnaden för var och en av dem utgöra hälften av den framräknade faktiska bostadskostnaden.

Förbehållsbelopp

Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde ska ha rätt att behålla av sina egna medel innan avgift för får tas ut för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård respektive bostad i sådant särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen. Kommunen ska bestämma den enskildes förbehållsbelopp genom att beräkna den enskildes levnadskostnader, utom boendekostnaden, med ledning av ett minimibelopp. Boendekostnaden beräknas för sig och läggs till minimibeloppet³⁰.

Minimibeloppets storlek

Minimibeloppet per månad är fastställt till en tolfedel av 1,4789 gånger prisbasbeloppet för ensamstående och en tolfedel av 1,2066 gånger prisbasbeloppet för var och en av sammanlevande makar, sambor eller registrerade partners.

Minimibeloppet ska täcka normalkostnader för:

- Kläder, skor, fritid, resor
- Livsmedel för den som bor i ordinärtboende
- Hygien, förbrukningsvaror
- Dagstidning och telefon
- Möbler och husgeråd, hemförsäkring, hushållsel
- Tandvård, öppen hälso- och sjukvård, läkemedel samt läkarbesök

Kostnaderna för utgiftsposterna som inryms i minimibeloppet beräknas av Konsumentverket för varje år.

Höjning av minimibeloppet

Kommunen kan i vissa situationer bestämma minimibeloppet till en högre nivå om det finns särskilda behov. Behovet ska vara av varaktig karaktär och avse ett väsentligt högre belopp

---

³⁰ 8 kap 7 § SoL

Om den enskilde på grund av särskilda omständigheter varaktigt har behov av ytterligare medel ska minimibeloppet fastställas till en högre nivå. Behovet ska avse belopp om minst 200 kronor per månad och kostnaden ska vara regelbundet återkommande under större delen av året.

Det är i första hand kommunens ansvar att utreda om den enskilde har behov av ett högre minimibelopp och om avgiften därför måste sänkas.

Individuell höjning

Det kan finnas andra omständigheter eller behov som medför att ett högre minimibelopp bör fastställas. Exempel på detta kan vara om en person har underhållskostnader för barn, fördyrade kostnader för mat eller resor, exempelvis arbets- och sjukresor, eller kostnader för god man.

Kostnader som täcks av annat bidrag eller ersättning som exempelvis handikappersättning ska ej föranleda höjning av minimibeloppet

Generell höjning

Yngre personer har ofta merkostnader som ska beaktas i skälig omfattning. Det kan gälla ökade kostnader för mat eller i samband med arbete, fritid och aktivt liv, familjeliv eller bosättning.

Minimibeloppet för brukare under 65 år fastställs till en tolfedel av 1,5448 x prisbasbeloppet per månad för ensamstående och en tolfedel av 1,2864 x prisbasbeloppet för var och en av makar, registrerad partner eller sammanboende.³¹

Sänkning av minimibeloppet

I undantagsfall får kommunen bestämma minimibeloppet till en lägre nivå. Detta får endast ske om en brukare inte har en kostnad som minimibeloppet ska täcka därför att kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst, omvårdnad, dagverksamhet eller ingår i avgiften för hyran för bostad i särskilt boende *eller* tillhandahålls kostnadsfritt³².

Om den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i det angivna därför att kostnaden ingår i avgiften för vård, omsorg- och socialt stöd eller i avgiften för boendet i en särskild boendeform kan kommunen sänka minimibeloppet

Individuell sänkning

En individuell bedömning ska göras av om en enskild inte har en utgiftspost som ingår i förbehållsbeloppet. I sådana fall ska förbehållsbeloppet sänkas.

---

³¹ Socialstyrelsens meddelandeblad 6/2021

³² 8 kap 8 § SoL

Generell sänkning

I det fall hushållsel ingår i hyran eller boendeavgiften ska förbehållsbeloppet sänkas med belopp motsvarande det belopp som framräknats av Konsumentverket årligen.

Särregler för barn och ungdomar

För hemmavarande barn i åldern 0-18 år som är enda insatsmottagaren i hushållet utgår ingen hemtjänstavgift. Ersättning för kost kan tas ut i förekommande fall.

För ungdomar under 19 år i eget boende med egen inkomst av pension eller förvärvsinkomst och som är insatsmottagare gäller samma förbehållsbelopp som för vuxna i åldern 19-64 år.

Tillägg för hushåll med barn eller ungdomar 0-18år

För hushåll med hemmavarande barn eller ungdomar ska förbehållsbeloppet höjas med belopp enligt riksnormen för försörjningsstöd.

Inkomstbegrepp

Den enskilde har skyldighet att lämna uppgifter om inkomster och andra förhållanden som behövs för att beräkna förbehållsbelopp och avgifter.

Huvudtillämpningen av avgiftssystemets nettoinkomstbegrepp är att den enskildes olika bruttoinkomster läggs samman varefter samtliga skatter avräknas.

Inkomstberäkning vuxna

Följande inkomster räknas samman:

- Aktuella pensionsinkomster under innevarande år
- Äldreförsörjningsstöd
- Aktuella förvärvs- och kapitalinkomster
- Inkomst av tjänst, inkomst av aktiv- och passiv näringsverksamhet, inkomst av kapital, vissa typer av ersättningar som är undantagna från inkomstskattelagstiftningen i Sverige
- Föräldrapenning
- Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg
- Livräntor, underhållsbidrag, underhållsstöd, barnbidrag, studiebidrag, stipendier, vårdbidrag för vård och tillsyn m.fl. övriga bidrag
- Sjukpenning/sjukersättning
- Aktivitetsersättning
- A-kassa
- Arbetsmarknadsersättning
- Utländsk pension
- Övriga inkomster

Följande skatter och avgifter räknas från inkomsterna:

- Kommunal och statlig inkomstskatt samt skatt på inkomst av kapital
- Fastighetsavgift och fastighetsskatt enligt senaste taxering
- Övriga avgifter och skatter i samband med taxering.

Inkomstberäkning barn upp till 18 år

Beräkning av föräldrars inkomster och grundavdrag i lagen om underhållsstöd 25-27 §§.³³ Inkomstberäkningen baseras på den senaste taxeringen. Vid beräkning av kapitalinkomst skall hänsyn tas till realisationsförluster och uppskovsavdrag vid byte av bostad.

Som inkomst för den ersättningsskyldiga föräldern räknas:

- Inkomst av tjänst
- Inkomst av kapital
- Inkomst av näringsverksamhet
-

Den framräknade summan (= årsinkomstbeloppet) minskas med **120.000 kronor**. Beloppet som återstår läggs till grund för beräkning av ersättningsbeloppet.

Ersättningsbeloppet³⁴ beräknas som en viss procent av föräldrarnas inkomst enligt ovan. Procenttalet bestäms med hänsyn till samtliga barn föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap. 1 § Föräldrabalken³⁵

Antal barn	Procentsats per barn
1	14,0%
2	11,5%
3	10%
4	7,75%
5	6,4%
8	5,5%
7	4,85%
8	4,38%
9	4,0%
10	3,7%

³³ SFS 1996:1030

³⁴ 6 kap 2 § Socialtjänstförordningen

³⁵ SFS 1949:381

Ett barn kan ha egna inkomster till exempel barnpension, efterlevande stöd, eller ersättning från försäkring, som kan komma att påverka nivån på föräldrarnas ersättning till kommunen.

Ändrade inkomstförhållanden

Den enskilde är skyldig att själv informera om ändrade förhållanden som sker under året och som kan påverka beräkningen av avgiften. I de fall uppgifter framkommer om ändrade förhållanden beträffande inkomster under innevarande år ska hänsyn tas till detta vid nettoinkomstberäkningen.

En förälders försörjningsskyldighet kan ändras genom att flera eller färre barn skall försörjas. Förändringen påverkar procentsatserna vid beräkning av ersättningsbeloppets storlek. Omräkningen görs i anslutning till den förändrade försörjningsskyldigheten och kan således ske när som helst under året.

Beträffande barn som fyller 18 år under pågående placering så upphör vårdnadshavarnas betalningsskyldighet i och med 18 årsdagen.

Vid uppbärande av försörjningsstöd eller ekonomiskt bistånd

Den enskilde ska själv lämna in underlag som styrker att hen får försörjningsstöd eller ekonomiskt bistånd utbetalt, alternativt lämna samtycke till inhämtning av underlag från Vuxenenheten. Det åligger den enskilde att snarast meddela avgiftshandläggare om det ekonomiska biståndet upphör. Avgiftshandläggare ska göra regelbundna kontroller gällande att den enskildes uppgifter är riktiga och vid behov kräva ersättning i efterhand.

Jämkningsregler

I avsnittet nedan framgår jämkningsregler vid ändrade levnadsförhållanden för den enskilde eller dess närstående.

Ensamståendes flyttning till särskild boendeform

Vid ensamståendes flyttning till bostad i särskild boendeform ska den enskilde ges ekonomisk möjlighet att avveckla sin tidigare bostad. Denna avvecklingstid får uppgå till högst tre månader. Under den tid som den enskilde har dubbla bostadskostnader, dock högst tre månader, avräknas faktiska bostadskostnaderna för båda bostäderna mot nettoinkomsterna.

I de fall den enskildes högkostnadsskydd blir negativt sedan bostadskostnader och förbehållsbelopp avräknats från nettoinkomsterna sker ingen jämkning av hyresavgiften i den särskilda boendeformen.

Jämkning genom tudelningsprincipen

När den ene av två makar flyttar permanent till en bostad i särskild boendeform ska makarnas nettoinkomster sammanräknas och därefter delas lika vid avgiftsberäkningen.

För var och en avräknas den faktiska bostadskostnaderna för respektive bostad och var och en ska garanteras det förbehållsbelopp som gäller för ensamstående.

Tudelningsprincipen ska endast tillämpas i de fall makarna gynnas i avgiftshänseende, till exempel när maken med den högsta inkomsten flyttar till den särskilda boendeformen. I annat fall bestäms avgifterna efter de inkomster makarna har var för sig.

Kvarboendeskydd

Om den kvarboende maken trots detta förfarande inte har tillräckligt med medel i nivå med minimibelopp och hyra ska ytterligare medel överföras från den andra makens nettoinkomster för att täcka denna skillnad. Därefter beräknas förbehållsbelopp och avgifter för den make som flyttat till den särskilda boendeformen på basis av de kvarvarande nettoinkomster som denna har.

Omprövning vid ändrad pensionsstatus

När en av två makar eller partner flyttar till särskilt boende rekommenderas att ansökan om ändrad pensionsstatus lämnas till Pensionsmyndigheten för att få en annan beräkning av pensionen. Efter att Pensionsmyndigheten ändrat pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap ska ny avgiftsprövning ske i och med att makarna då får ändrade inkomster, bostadskostnader, et cetera.

I de fall då makar inte ansökt om ändrad pensionsstatus ska makarnas nettoinkomster sammanräknas och därefter delas lika vid avgiftsberäkningen. För var och en avräknas nettohyran för respektive bostad och var och en ska garanteras de förbehållsbelopp som gäller för ensamstående i ordinärt respektive vård- och omsorgsboende.

Jämkning egenavgifter individ och familjeomsorg

Vuxna

Om den enskilde saknar inkomst eller har så låg inkomst att full avgift inte tas ut kan avgiften fastställas till ett lägre belopp eller efterges helt enligt 9 kap 4 § SoL. Om den enskilde genom att betala avgiften blir berättigad till ekonomiskt bistånd bör avgiften efterges.

Barn

Bedöms de framräknade beloppen som oskäliga i förhållande till exempelvis förälders ekonomiska förmåga, sociala situation eller för att de står för vissa av barnets

kostnader, kan ersättningen jämkas till en skälig nivå. Jämkning kan ske redan från början eller vid ett senare tillfälle.

Reducering av avgifter

I följande avsnitt beskrivs reduceringsregler för avgifter, det vill säga när och hur avgiften ska begränsas utifrån frånvaro från insats eller särskilda skäl.

Reducering avgifter hemtjänst i ordinärt boende

- Vid sjukhusvistelse reduceras avgiften från dag 1.
- Om den enskilde själv sagt ifrån insatserna minst 4 dagar i förväg reduceras avgiften för frånvaroperioden.
- Om den enskilde vanligtvis har insatser i ordinärt boende och tillfälligt visas i korttids- eller växelvård debiteras endast avgift för dessa insatser.
- Vid frånvaro görs ingen reduktion av avgiften för trygghetslarm.

Reducering avgifter särskilt boende för äldre

- Vid frånvaro görs ingen reduktion av hyran i det särskilda boendet
- Under sjukhusvistelse görs reduktion av kost- och omvårdnadsavgifter vid särskilt boende motsvarande antal dagar för sjukhusvistelsen.
- Vid planerad frånvaro där den enskilde meddelat frånvaron 4 dagar i förväg reduceras kost- och omvårdnadsavgiften motsvarande antalet frånvarodagar.

Reducering av färdtjänstavgift

Reducering av avgift medges efter individuell prövning för resor till och från arbete, studier och dagverksamhet. Avgift debiteras månadsvis i efterhand.

Generellt gäller:

- Avgift reduceras med 50% för den enskilde, i händelse av samåkning med annan resenär med gällande beslut.
- Resan till arbete eller studier kan påbörjas eller avslutas på annan adress än bostadsadressen, om resan därmed blir kortare.
- Reducering av avgift beviljas för maximalt ett år i taget.

Färdtjänst till och från arbete

För färdtjänst till och från arbete utgår reducerad avgift för två enkelresor per arbetsdag. Fler resor till reducerad avgift kan medges om resenären har delad arbetstid. Arbetet ska vara ett yrkesarbetande eller ha ett eget företag ur vilket resenären hämtar sin lön.

Resan ska göras mellan hemmet och arbetsplatsens huvudkontor eller adress. För resenären som har flera arbetsplatser kan alternativa arbetsplatsadresser medges.

Resor mellan olika arbetsplatser betraktas som tjänsteresor och omfattas normalt inte av färdtjänstbeslutet, inte heller av reduceringsregler.

Resor till och från studier

Vid studier gäller att de ska ske inom skolform som ger rätt att erhålla studiemedel från CSN. Reducerad avgift gäller för två enkelresor per studiedag samt för studerande på universitet även för resor mellan institutioner under studiedagen. Om resorna till arbetet eller studierna på något annat sätt bekostas av det allmänna medges inte reducering av färdtjänstavgift.

Resor till och från dagverksamhet

Resor till och från dagverksamhet sker till reducerad avgift. Reducerad avgift gäller för två enkelresor per tillfälle. Avgift debiteras månadsvis i efterhand.

Referenser

- Avgifter inom äldre- och handikappomsorg Prop. 2000/01:1
- Förvaltningslag (2017:900)
- Föräldrabalken (1949:381)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Kommunallag (2017:725)
- Lag (2017:310) om framtidsfullmakter
- Lag (1997:736) om färdtjänst
- Lag om vård av missbrukare i vissa fall, LVM (1988:870)
- Lag om stöd till vissa funktionshindrade, LSS (1993:387)
- Lag om underhållsstöd (1996:1030)
- Skadeståndslag (1972:207)
- Socialförsäkringsbalken (2010:110)
- Socialtjänstförordning (2001:937)
- Socialtjänstlag (2001:453)